

ЧАСОПІСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
кромі днів по
неділях і святах.

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата 10 гр.

БУКОВИНА

Виборчий рух в Галичині.

До наших вістей про виборчий рух в Галичині додаємо нові, аби буковинські Русини мали з них науку і знали, як в Галичині вміють селяни боронити свого права.

Подіємо перше голоси німецьких газет, що они пишуть про ті вибори. — Антісемітський Deutsches Volksblatt помістив статю „Галицькі вибори“, де так сказано: „Борба виборча веде ся в Галичині сим разом з більшою енергією і напруженім силами, як давнішими роками. Розуміє ся, поки-що годі тепер передсказувати, як випаде остаточний результат, але все таки можна зазначити ситуацію бодай в головних чертах. До того треба віддельно трактувати західну Галичину від всіх інших, бо обставини уложилися відмінно в обох частках краю за-для національних різниць. В західній Галичині, замешканій переважно поляками і жидами, вирівались різниці партійні в часі послідної сесії сейму, а борба і акція ведуться лиши о число мандатів, яке кождій з них партії має припасти. Лише соціал-демократи і Стояловці не входять, так сказати би в рапорту, але се легко пояснити тим, що ті обі партії можуть числити лиши на меншості.

У всіх інших Галичині відносини уложилися цілком інакше. Тут порозумілися між собою і подали собі руку також інші елементи, які в західній Галичині поборюються. Спільній оклик тут: „против опозиційних Русинів“ — і під тим окликом ведуть борбу як станчики так і сепаратисти, а жиди піднімають ті обі партії в борбі проти Русинів та суть немов огнivом між станчики а соціал-демократами. Борба, яку ті три „братьи“ розвели проти Русинів, є дуже „весела“ і поучаюча. Станчики стоять на чолі і дають провід, при чому політичні власти помагають їм всіми средствами... Орган Шомер Ізраїля „Der Israelit“ видав своїм землякам як найостріший приказ, голосувати в

I-й аж до IV-ої кури на польських кандидатів, а в V-ї кури на соціал-демократів. Іншими словами: в перших чотирох куриях мають жиди просто голосувати на Поляків, а в V-ї при помочі соціал-демократів відтягнути Русинам елемент опозиційний та розвивши в сей спосіб опозицію, посередно допомочи польським кандидатам до побуди. Але що в деяких округах Русини все таки могли би числити на успіх, то вищукано деяких руских мамелюків з фракції Барвінського і їм приказано кандидувати против опозиційних Русинів... (Погляд сей о стілько фальшивий, що католицький Союз рішився у вибори не мішати ся, отже не піднімає ні Барвінського ні взагалі нікого; відтак не розуміє Німець консолідації народово-московсько-більської і не знає того, що на вітві Барвінській і комісії ласку у Поляків стратили. — Ред.) Дальше каже D. Volksblatt: „Ситуація не потребує близького пояснення. Лише одно треба піднести, що політичні органи також і сим разом поступають против населення — лагідно кажучи — некоректно. Рускі газети перевонені вістями про незаконності, яких допускають ся публичні органи при виборах, а в трех місцевостях прийшло навіть до насильства! І кождий день приносить зі всхідної Галичини нові вісті про кроваві сцени та придавлювання їх силою оружною.

Відтак розповівши про події в Комарні, Вікторові і Чернієві, автор статті кінчує, що як там і випадуть вибори для Русинів, то се річ певна, що „Русини супроти всіх тих мір звернених против себе не будуть відноситись пасивно, без оборони“. Отже нотує, що Русини задумали заложити у Львові бюро кореспонденційне, щоби для оборони руского народу сполучити всхідну Галичину з публичною опінією Заходу, — а також оснувати руску часопись для народу з виразним антисемітским напрямом.

А знов N. fr. Presse, по досить довгім мовчанню, так пише:

— Женітесь, панич, — радила вдова — аби її ви мали потіху і ваші тато і мама. Не кай ся рано встать, а молодо оженити ся...

Славко зовсім не зізнав, що на те відповісти, але вдова й не ждала на відповідь, тільки попрощала ся зараз і вдово-лена пішла до дому, від часу до часу оглядаючи шматочку з грішми.

„Не кай ся рано встать, а молодо оженити ся...“ повторяв собі Славко в думці слова вдови і усміхався глумливо. І всі оні, селяни, справді рано встають і вже що найскоріше роблять, то женятися, але чи відтак не кають ся, то ще питане — думав собі Славко, але тут і нагадав собі характеристичну съміховинку про одного селянина, який жалував пана, що у того було тільки троє дітей, коли тимчасом у него було аж дев'ятеро. Діти, то селянський капітал... був може колись, але вже тепер не є. На малесеньких землях сидять они, ті діти заможних колись батьків, і ледви дихають, не живуть, тільки животіють. А що їхні не кають ся молодо женити ся, не маючи нічого в руках, то повстася отупілій з біди пролетаріят сільський, зовсім відмінний від міського, матеріал майже до нічного

„З Галичини доносять про події, котрі наївуть в тій славній з своїх виборчих специальностій провінції вже не можуть уважати ся звичайними. В багатьох місцевостях при правивших з загальної куриї прийшло до поважних заколотів, за-для котрих мусіла вмішати сила оружна і наступили тромадні арештовані. Справа з виборами на підбурювані сільського населення, а в деяких слугах роблять руских съвящеників виновниками тих забурень. З досвіду, який була нагода внести з лотерійних галицьких виборів, треба ті всі польські донесення принимати з великою осторожністю. Не виключене бодай підозріне, що ті екзеси могли би представляти ся пожаловані гідною і противзаконною обороною против незаконних впливів виборчих і пресий. Уязнені перед і в часі виборів в Галичині, щоби тероризувати, лукали ся там чайже вже нераз. На кождий спосіб новий парламент перевиняв би відчінну для себе задачу, коли би зробив вибори галицькі предметом парламентарного доходження та схотів дещо розяснити ті відносини, котрі „автономія“ і польська мова урядова закрили досить густою мракою“.

*

Так пишуть Німці про ті галицькі вибори. А они справді виглядають аж страшно. Після обчислення одної львівської газети до дні 5-го березня перед правившими і під час того убито: в Чернієві 2 людей, в Сколім 2, в Стоянцях 1.

Ранено: у Вікторові 4, в Чернієві 5, в Мужиловичах 1, в Опольську 1, в Сколім 6, в Стоянцях 6.

Арештовано: в Мацьковичах 2, в Мужиловичах 1, в Семигоріві 7, в Блицівідах 2, в Куликові 17, в Кунині 7, в Деревні 11, в Варяжі 15, в Березовиці 33, в Невисках 5, в Перемишлі 15, в Баличах близько 100, в Комарні близько 200, в Стрию близько 40, в Волиці 4, в Фільварках 1, в Старих Бродах 3, в Нижанковичах 3, в Увіслі 4, в Опольську 2, у Волевині

неспособний, хиба до дальнішого тупого, бездушного життя.

Говорили, що в Залісю, вже по знесенню панщини, було богачів не мало. А де они тепер? Де жив газда вигідно на двайцять моргах поля, там тепер бідує ціла громада їх дітей і внуків. Осталася ще богачами лише родина війта Костишина, правдива аристократія заліська, котра свою матеріальну незалежність дає відчувати своїм біднішим сусідам не гірше славної аристократії по сільських дворах.

Нагадавши собі ту сільську аристократію, Славко дуже значучо похитав головою і енергічно вдарив палицею по придорожніх бодяках. „Не кай ся рано встать...“ прийшла ему знов вдовина рада на думку, але він гнеть убив сю пословицю іншою: — Добрий кожух, та не на мене шитий... Але чому не на мене шитий?... Він аж закусив зуби, коли нагадав собі Стефку, і за думками про неї забув про всіх бідаків і богачів Заліся. Чим більше старав ся не думати про неї, тим виразніше бачив її перед собою, красну і милу, не дуже вправді „поетичну“, але проте таку, що кождому могла би „закрутити голову.“

Ішов селом без ціли і дуже рад був,

ЗАЛІСЕ.

Повість

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Дальше).

19

Славко дивився на вдову і усміхався незначно.

— Не бійте ся, — каже — буде із вашого Петра пан, більший, як з мене.

— Все-ж що съвященик, то не професор. Возьміть от нашого професора, а свого тата...

— То не так, матусю; Петро ваш буде професором у високій школі, в латинській, що єї гімназією називають, в такій, як він сам до неї ходив у Львові — поясняв Славко. — Там він і більшу платню буде мати і пошанівок більший — паном буде!

— Дав би то Бог! — зітхнула вдова. — Дай же, Боже, вам, паничу, доброго здоров'я і доброї долі, що ви мене потішили. Чую через люди, що ви жените ся? — додала она тихше і довірочно, як добра порадниця.

Славко зі страхом глянув на Дороніху.

6, в Тернополі 1 священика, разом 479 осіб. І то певно не всі ще зраховані, бо годі дізнати ся про всі арештовані. З причини правиборів військо стоять в Калуши, Стоянцях, Чернієві, Баличи, Сколім, Угнові, Березовиці, Залісю, Галичи, Гусятині, Комарні і Магерові.

*

Члени краєвого руского комітету виборчого, зібралися 2. марта до Львова для апробації кандидатур, вислали до намісника, кн. Сан'ушку, депутатію, зложену з десяти осіб під проводом п. Романчука. В імені депутатії промавляв п. Романчук, жалуючи ся на противзаконності і всякі надужити правиборці в широку заложеній речі. Намісник приняв депутатію дуже ласкаво але і рішучо. Він перебив довгі виводи бесідника і заявив, що ему так само лежить на душі добро народу руского як і депутатам. Він рад би, щоби народ руский мав численну і достойну репрезентацію в раді державній. Він же сам походить з роду руского. О провокаціях яких-небудь, про котрі видко згадав п. Романчук в своїй альбуці, нема і бесіди. Але правительство мусить енергічно подбати о те, щоби вибори перевелися свободіно, без тероризму з ніякої сторони. Жандарми і військо мають наказ удержувати всюди лад і спинати розрухи. Коли другі члени депутатії стали відтак п. намісникові де-що розказувати з потрібних пригід правиборчих, кн. Сан'ушко відослав їх до президіяльного радника, п. Мавтнера, з порученем, щоби свої жалі представили там письменно. Депутація удалися відтак до бюро п. Мавтнера, але не всі члени мали охоту зізнавати се до протоколу, що їх боліло. Они нарадилися тихцем на скорості і заявили п. Мавтнера, що жалоби свої подадуть на письмі. Лише о. Давидяк і два селяни подиктували де-що до протоколу, межи іншими і то, що в Станіславові жили змовилися і не хотіли відступити льоклю на збори передвиборчі. „Діло“ подає, що б. пос. Гурик розказав з двома селянами, яким наочними съвідками кровавої пригоди в Чернієві, про деякі обставини тієї пригоди.

*

Польські часописи в Галичині виявили тепер як не можна лучше свою ненависть до Русинів, навіть до таких, як п. Барвінський що бажав з ними мирнішого життя. Очевидна річ, сеї науки Русини не забудуть. Але що гірше ще, кроваві події, котрих вину можуть собі приписати лише ті, що надуживають влади, приписують Полякам Русинам. „Діло“ на то каже: „Щасливою рукою кинено посів лиха. Заговорено в прасі польські про руский тероризм виборчий а головним виновником зроблено руске духовенство. В пів-

урядових комунікатах „Czas-u“ попробовано кинути се гасло а ціла праса польська підняла его з вдоволенем і якоюсь неколькою радостю. Не південено фактів, а пісеньку співає ся при загальніх оплесках. Мабуть задумано тим способом відвернути загальну увагу і закрити корінь лиха. Безвистідність деяких органів доходить під тим взглядом до крайності. Діяльніших патріотів священиків, що освічують народ на публичних зборах, називає ся моральними моторами побоїв. І все те приймає ся зі спокоєм, а лихі люди затирають руки, бо надють ся з того посіву обильних плодів.“

*

Коли можна взагалі тінити ся якою моральною побідою при виборах, то найчистійшу моральну побіду можна передвидіти у галицьких руских радикалів.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 6-го марта 1897.

Теперішня сесія буковинського сейму покінчиться в понеділок дня 8-го марта 1897.

З черновецького університету. Новоменований учитель церковного права проф. Герман буде мав відчити вже в тім семестрі. — Проф. др. Гавке, що подорожував через рік в наукових цілях буде читати в літнім семестрі про право державне. — Проф. др. Волян буде мав ряд викладів з судової медицини. — Літній семестр зачинається дні 8-го марта.

До виборців з 4-ої кури. Нині отримали ми від кільканадцять виборців серетського повіту відомість ба їх картки до голосування, з котрих видно, що староство видало картки виповнені іменем волоського кандидата д-ра Юрія Поповича і то так, що скрислене ніяк не можливе. Нових карток незаписаних не хотіло староство видати, через що съвідомі виборці Русини не голосували, бо не могли віддати свого голосу на д-ра Стоцького, а багато виборців знов віддали по неволі свій голос на волоського кандидата. Звертаємо увагу виборців з 4-ої кури на съвідки виборчі, щоби жадали чистих карток до голосування в старості, а коли б їм не дали, то у комісії виборчої а коли б і се не помогло, то аби сказали записати сю кривду до протоколу виборчого. На коли б і се не зроблено то най возьмуть собі съвідків

на сю кривду і най не голосують або най віддауть картку із замазаним іменем немилого Ім'я кандидата. О всяких надужитях виборчих просимо нам донести, в нагляді потребі навіть телеграфично. Памятайте, панове виборці, що кождий голос, який відпаде Волянові та Гормудзакому, вийде на користь і честь руского народу.

Шевченкове съято у Львові в память 36. роковин смерті великого генія відложено з причини виборів на день 17-го марта.

Ясні Зорі. Зоря друкує тепер драму Т. Грінченка: „Ясні зорі“. В тій драмі жінка башті вбирає в себе очі всіх, бо така она гарна: хто на неї дивить ся, той і очі не відвede. На жаль запримітимо авторові і публіці, що все те річ не можлива. На сході жінки ходять в густих серпанках (вуальках) і жаден мужчина не може побачити їх обличя.

A. K.

Також спростоване. Кс. Пітровський із Садагури прислав нам латинським абецадлом написану статію, которую назавав „спростованем“. Ось головні точки її: Кс. Пітровський пише, що він не є польонізатором або агітатором, лише парохом польської парохії котрої не потребував польонізувати, тільки стеречи, щоби її не русчено. Супроти того вкажемо на факт, що не тільки в Садагурі і околиці, були й е але навіть в его польській „депутації“ були члени, що не вміють по польськи.

Далі простує кс. П., що він не є польонізатор, а яко член ради шкільної місцевої жадав від п. Шорша, аби записав дітей мову польську замісце рускої. Кс. П. не знає мабуть, що ніякий член ради шкільної місцевої не має права що небудь чинити в справах шкільних с а м, а тільки цілі рада. Отже титул під яким ділав кс. П., остане ся доти, доки не покаже слідство неправне поступоване п. Шорша, таким, на який заслугує кс. П., а то польонізатора.

Далі „простує“ кс. П., що він не яко агітатор вислав депутатію, а яко „легальний застуник в річах шкільних.“ На те скажемо кс. П., що він є тільки легальний застуник рим-кат. вірі і сповідання в раді шкільній місцевій. Кс. П. признає далі, що дав ученикови Нагроцькому „Фрику“, але не за польську мову, которую вміє добре (?), але хиба з причини предметової. Є однак съвідки, котрі можуть доказати, що „легальний“ кс. П. побив „нелегально“ хлопця за руску мову. Кс. П. пише далі, що він заказує своїм парохіям зносити ся з тими всіма, що з причини „своєї“ віри і „своїх“ моральних звичаїв можуть католикам бути зараною. Wer's glaubt, wird selig!

коли при корпімі стрілив знакомого урядника люстратора з видлу повітового.

— Як ся маєте, пане Дзюбинський! — привітав ся з ним скоренько, так як бажав розмовою з ним прогнати чим-скорше навісні думки про Стефку. — Що стало ся, що ви заїхали до Залісся?

— Я з орудкою, — відповів той — оглянути школу; виділ краєвий призначив запомоги для потерпівших сіл.

— Значить: до війта маєте орудку?

— І до війта і в село мушу піти, і до двора.

— Чому-ж ви до коршми заїхали, а не до нас? Ви-ж з батьком знайомі? Вступіть хоч на хвилину! Батько готов гнівати ся.

Дзюбинський не довго дав ся намовляти; оба сіли на візок і заїхали на прихідство. Завдало се трохи клопоту бабусі Клявдії, але она гнеть собі порадила в той спосіб, що качці зробила смерть, а гостеви потіху. Дзюбинський побув у священика кілька годин. Розповідав, що громада дістане 300 зр. запомоги; привіз кілька но-

вин зі Львова і довший час підтримував розмову про холеру, а то при нагоді зеленої салати, яку подано до кашки на обід. Казав, що поодиноких випадків холери буде досить богато і він, хоч як нежона-тій не дуже цінить своє жите, але на свій зіпсований по реставраціях жолудок таки тепер уважає, якось боїть ся. Іменно комісії санітарні, розпорядження властій, преріжні розправи о причинах холери, грізні, хоч може й пересадні вісти, друковані по часописях, все те заставляє его зовсім не маловажити собі бодай декотрих рад лікарських і він справді тепер став дуже недовірять огіркам, воді, овочам і іншій поживі, що має погану прикмету псувати жолудок.

Бабусі Клявдії нагадала собі притім кілька давнійших холер і запевняла, що понад чісник і горівку ліпших ліків на холеру нема. Звернула при тім увагу сина на те, що не шкодило би на випадок мати кілька фляшок міцної горівки в шафі; чісник она вже має. Впрочім, казала, раз курці смерть; коли Бог судив чоловікови вмерти, то від чого-будь мусить померти. Свою дорогою треба уважати — і тому

зараз заборонила наймолодшим внучкам їсти зелені ще порічки і агрест.

Вже сполудня вибрал ся Дзюбинський із Славком до війта. По дорозі стрілив якогось хлопця, що зза пазухи винимав зелені яблока і їв їх з великим смаком, не зважаючи на можливі наслідки того. Оба усміхнулися і порадили хлопцеви, не їсти яблок. Хлопець послухав, при пана не їв, але скоро тільки ті відійшли, заїдав дальше зі смаком.

Хата війта Юрка Костишина була до сить простора; недалеко від розлила ся широка гноївка, а в ній велика безрога з кількома поросяятами, перевернувшись на бік, гріла ся до сонця, прижмуривши очі. Хатні двері були отворені і видко було, як кури з сіній входили собі свободно до кімнати, а звідтам вертали назад до сіній.

(Дальше буде.)

Вкінци пише кс. П., що він не закаував молити ся по руски, а казав тілько, що „хто молить ся мовою, котрої сам не розуміє, то Бог і его не розуміє і не дасть ему нічо.“ На доказ сего мабуть силує кс. П. всіх своїх парохіян, межи якими є, як загально відомо, і Русини молити ся по — польски.

Подавши так суть „спростовання“ кс. П. констатуємо факт, що він сам признає ся до того, що ми ему закинули, т. е. до агітаторства польонізаторського; бо ріжні титули, під які скриває кс. П. свою агітацію, не „легальні“ і не змінюють факту, що він свою мішану що-до мови парохію уважає за чисто польську, з чого виходить ясно, що він старає ся о польонізацію рим. кат. Русинів. *Quod erat demonstrandum.* Чи й кілько зруссив п. Шорш Поляків, викаже слідство, а з него вийде й те, чи наші інформації, чи спростовання кс. П. слушні. На остаток мусимо ще додати, що після поновної інтерпретації представителя правительства в соймі бук., мають управителі шкіл констатувати, якою мовою говорять діти фактично докладно: покаже ся проте і в Садагурі, як ученики кс. П. говорять ліпше, чи по руски, чи по польськи; отже чи п. Шорш заходить ся коло „*polszczenia polskich*“, чи кс. П. коло „*polszczenia ruskich dzieci*“.

Мала причина викликала для старости з Підгорець графа Станіслава Старженського дуже сумні наслідки. При обіді у радника Лясоцкого встав граф на хвильку з крісла, а служачий відсунув через неувагу крісло. Сідаючи упав граф на землю так нещасливо, що зломив собі ребро і лежить тепер тяжко хорій. Приняв уже навіть сьв. тайни на смерть.

Штучка імпресарія. Кождий „артист“, що виступає публично, має такого чоловіка, що полагоджує всі приготовання до його виступу. Мав такого імпресарія і померший недавно славний лініоскок Бльондин, а що се був штудерний імпресаріо, доказує опис його одної штучки, поліщений в памятнику помершого Бльондіна. Одного дня — пише — я був власне в Новім Йорку і на немале своє здивоване вичитав в ранішніх дневниках, що я, „славний Бльондин“ мав участи, переходячи на лінії понад водопад Ніагари і згинути страшною смертю у філях ріки. Розуміє ся, що я наслімав ся до рознуку з привиду репортера. Вечером зросло мое здивоване ще більше; в вечірніх дневниках я вичитав подрібній опис приготовлень до моєї похорону, що мав відбути ся завтра. Ну — подумав я собі — мусиш подивитися на свій власний похорон. І дійсно на другий день о назначенні репортерами годині заїздить перед мій дім караван, зачаржений шістьма парадними сивими кіньми. Тисячна товна громадить ся перед моїми вікнами а зі всіх дахів на улиці повівають жалобні хоругви. Я не хотів вірити, щоби все те, що я бачив було іправдою, а не сном. Нараз вбігає до моєго покою мій імпресаріо і навіть не поздоровивши мене, спішить до вікна, отирає его і кличе до товпи: „Панове і пані!“ — в одній хвилі стало тихо на улиці, думали може, що то початок похоронної бесіди — „в тій хвилі я переконає ся з великою радостю, що пан Бльондин жив і такий здоров, та моцний, що вже в суботу 13. с. м. перейде знову по лінії понад водопад Ніагари. Встути по доларі і по пів долара — білети можна вже тепер дістати в такім а такім бюрі.“ Не потребую додавати, що всі білі розійшлися, а я мусів ще раз переходити водопад Ніагари, хотій мені навіть і не снилося про те.

Весіле з перешкодами. В Бутомі в Горішнім Шлезку задержав перед самим виїздом панну молоду судовий коморник і обложив арештом сукню. Весільні гості зложили ся і викупили сукню а дальше пішло вже весіле без перешкод!

Чудний зять. При спісі людності в Варшаві подибав один з рахмістрів семю, яких мало. Один фабричний котляр, вдовець по трох жінках держить при собі всі три тещі, і доходить з ними до ладу. Що дивніше, тещі живуть і межи собою у великій згоді і всі три розпають ся над своїм затиком. Сусіди потверджують, що вся родина дуже спокійна і примірна. Се вже правдиве чудо!

Величезні сніги упали послідними часами на російськім Поділу. В місточку Шаргороді сніг позасипував так хати, що сусіди мусіли деяких мешканців відкондувати, аби їх охоронити від голодної смерті. Дороги на Поділю і в сусідній Бесарабії так занесені снігами, що годинами їздити. Богато подорожників, которых захопила метелиця в дорозі, позамерзали. Чи можна вірити і у нас весні, що вже до тепер злизала сніги з піль і розкувала ріки з ледів?

В Коломиї заляла повінь низше положені часті міста, підмутила кільканадцять домів, завалила кілька і наростила богато іншої шкоди, як приміром в магазині соли, де розтопила і забрали соли на 1000 зр.

Щеплене свиний наказало угорське міністерство рільництва всім рільничим товариствам, щоби випробувати винайдений в угорськім бактеріологічнім інституті спосіб проти зарази бэрот.

Дорогі ученики. На курсах вищої агрономічної школи в Дублянах коло Львова є тепер всеого на всіє п'ять учеників, між тим як професорів і асистентів є в тій школі двадцять. Таке поражаючо мале число учеників можна пояснити собі тим, що ученики першого і другого року, що удержували ся власним коштом, покинули школу. В наслідок того Галичина платить за удержане одного ученика в вищій школі господарській в Дублянах 21.000 зр. річно. Се навіть на „польську господарку“ за богато!

Дивоглядні уродини. Перед двома місяцями повила одна селянка в Познаньцині дівчинку, котра мала голову з двома лицями, уста і носи були на обох лицах, а двоє очей мала дитина по боках напротив одної лише пари уши. Ціле тіло дитини до пояса було покрите волосем, від пояса ж було таке як у інших дітей. Дівчинка прийшла на світ жива, але померла вскорі по охреценю. — А знов в селі Марковій коло Канчуги породила господиня Цвенарова хлопця; хлопець той в тиждень помер. Мати здорована була на похороні сина, а другого дня по похороні породила знов хлопця, котрий є здоров та й мати здорована.

Шайка отруйника. За кілька днів відбулося в Годмезе-Башагрелі на Угорщині розпирівання проти шайки отруйникої. З вирахованем і безсердечно зводили зі світу діти своїх родичів і родину а жінки чоловіків, щоби дістати за них асекурацію. В Годмезе-Башагрелі є кілька похоронних товариств, которых члени за незначною річною оплатою забезпечують по своїй смерті родині удел на кількасот зр. Щоби прийти в посадані таких уделів, звязали ся обжаловані разом, аби своїків просто позбавлювати життя отруєю. Шайка складала ся з шістьох жінчин і двох мужчин, з которых один отруїв свого вітця, матір, жінку, тестя і кількох інших чужих собі людей. За кожну жертву одержав кількасот зр. Злочинці належать до верстви ремісничої і ходили пильно до церкви, щоби показувати себе праведними. Злочинів допускали ся при помочі аршенику і то в такий спосіб. До їди давали по трохи аршенику, так що ті, що зійшли, чули в жолудку болі. Тоді взивано лікаря. Лікар, не прочуваючи нічого злого, записував лік, а замісце ліку подавано недужим уже більшу скількість аршенику. По тижні жертв умирала, а візвані лікарі констатували смерть природну. Обжаловані признають ся з цілою безличностю до вини. Злочинці заробляли на тих убийствах добре гроши, бо їх жертві часто належали не лише до одної асекурації, але часом і до кільканадцятьох за оплатою по кількадесят крейцарів річно. Для того лучало ся, що не один з убійників забирає по смерті жертви і по кільканадцять тисяч зр. Слідство не викрило доказів вини лікарів, але ствердило, що они дуже недбало і легкодушно виповнили свої обовязки, бо при посмертних оглядах спускали ся майже все на те, що їм говорила одна зі спільниць злочинної шайки, акушерка. Тота акушерка купувала також отрую в Сегедін від одної жінки на ринку, котра продавала сільским дівчатам маленькі скількості аршенику змішаного з цукром, під назвою „певного средства на удержане красоти.“ Таких кільканадцять кульок завдавано відтак до їди усмогреним до убиття жертвам. Свое ремесло

вела шайка від кількох літ, аж вкінці каси похоронні стали нарікати на страти і почали звертати пильнішу увагу на заасекурованих членів. В той спосіб дійшли до відкритя злочину, але не зараз, бо слідство зачало ся ще 1894 року, а ледви тепер скінчило ся. Викрито, що за вісім літ шайка отруїла 70 осіб. Остаточний вислід зробив велике вражене на Угорщині. Почато пильніше уважати на каси похоронні, пригадувано собі, що тут і там умер хтось заасекурований несподівано і зродилося підозрінє, чи та шайка не мала своїх агентів та чи не була розширені і на інші сторони Угорщини. Весь то викаже ся при розправі, бо — як сказано — злочинці супротив нагромаджених доказів признають ся до вини.

Велика крадіжка брилянтів. Вночі з неділі на понеділок поповнено крадіжка брилянтів в Берліні в склепі Люквалдта, в однім з найбільш оживлених пунктів міста. Перший поверх того дому є незамешканим, бо відновляє ся тепер. Злодії дістали ся на сей поверх, пробили діру в підлозі і сухіті скелену і в сей спосіб там дістали ся. Злодії мусіли мати досить часу і мусіли бути певними, що ніхто їм не перешкодить, коли повибирали що найкрасні брилянти. Владистель оціняє украдені брилянти на 100.000 марок.

Жидівське обманство. Санітарний департамент виділу краєвого зробив немиле відкрите, що краєвий фонд заплатив віденському загальному шпиталеві в 1894 р. за лічене приналежних до Галичини хорих 23.250 зр. а в 1895 р. вже 32.717 зр. Слідство виказало, що навіть богаті жиди, занедужавши, їдуть до Відня, виказують ся там съвідоцтвами убожества і лічать ся на кошт краю. При тім они допускають ся ще одного обманства: коли виділ краєвий від мужа ліченого у Відні жидівки зажадає звороту коштів, жид, хочби і який богатий, заявляє що та жидівка не є його женою, лише утриманкою, повінчаною з ним після жидівського обряду. В виду того сойм поручив виділові краєвому постарати ся у правительства, щоби конкубінати були уважані „службовими відносинами.“

Кровава пригода. Вночі дня 1-го на 2-го марта с. р., на поручене повітного суду в Судовій Вишні, прийшли два жандарми до села Стоянець, щоби арештувати двох селян. Жінки їх підняли крик, збігла ся товна людий і окруживши жандармів, не хотіла їх впустити до хати, в котрій мали довершити увязненя. Жандарми мусіли ужити оружия і склічили кількох з товни. Мимо того товна напірала на жандармів чим раз більше, так, що один з них вистрілив і положив на місці трупом одного селянина, а другого склічив в руку. На жадане суду прийшла до села військова поміч і тоді арештували жандарми около 50 учасників забурена і відставили їх відтак до суду.

Дрібні вісті. Між студентами віденського університету, 22-літнім Фрідериком Гелером а 19-літнім Максиміліаном Зільбербергом прийшло до поєдинку на шаблі, в котрім Гелер стратив ліве око. Поліція арештувала дуелянта і секунданта. — Професор техніки на ческій політехніці в Празі Кароль Возіка, що був тамтого року ректором, застрілив ся передвчера рано в своїм мешканку. — На західнополуднівім побережжю Англії лютила ся страшна буря тамтого тижня в середу і розбилася богато кораблів. —

Переписка Редакції.

A. K. в Бейруті: Автором огляду „Зорі“ за 1896 рік є Буковинець. О новини просимо. — **Ви. о. Л. в Римі:** Гроши дістали; рахунки годять ся.

